

Expert v oblasti energetiky: “Westinghouse není v nejlepší formě. Česko by mohlo ušetřit, kdyby spolupracovalo s Ruskem” Expert však nevzal do úvahy obrovskou skorumpovanost a vydíratelnost českých politiků

- CZ24 News | 17. září 2021

ČESKO: Prohlášení ČEZu o podepsání spolupráce s americkým Westinghouse, která je plánována na 9 let, na modernizaci řízení a kontroly Jaderné elektrárny Temelín, v Moskvě nevyvolalo téměř žádné emoce. O perspektivách české strany v rozhovoru se Sputnikem promluvil vedoucí expert v oblasti energetiky Finanční akademie Ruska Stanislav Mitrachovič.

Mitrachovič: Pokud se Češi vzdají spolupráce s Rosatomem, tak je logické hledat nějakého jiného dodavatele. Obrátili se na americkou společnost Westinghouse, která se, řeknu, nyní nenachází v nejlepší formě. Některé jeho divize se ocitly v bankrotu. Řada ředitelů divizí je vyšetřována americkými strážci zákona. Kvůli technickým problémům nemůže Westinghouse už řadu let dostavět reaktor jaderné elektrárny Vogtle v samotných USA. Vše začalo v Číně. Nejprve společnost vyhrála tendr na stavbu dvou reaktorů v provincii Če-ťiang a dvou reaktorů v provincii Kuang-tung. S nimi ale začaly být velké problémy a Číňané potom museli všechno předělávat a dodělávat. Takže americká společnost, zopakuji, v současné době není v nejlepším stavu. Proč? Protože v průběhu posledních desetiletí málo stavěli, pracovali na obnovitelné energetice...

Jedním slovem obrat Čechů směrem k Westinghousu je snad i logický, k dnešnímu dni to ale není nejlepší volba. Prahu je ale možné pochopit. Odmítli kvalitního dodavatele – Rosatom, a na koho se v takové situaci mají obrátit? Na Francouze? I francouzská společnost Areva má nyní problémy. Příkladem je projekt ve Finsku, jadernou elektrárnu Olkiluoto Francouzi stavěli s velkým zpožděním a... více než 20 let.

Kdo tam ještě je? Existuje korejská energetická společnost KEPCO. Teoreticky je možné se obrátit na ni. Nedávno Korejci spustili svůj první jaderný reaktor budovaný na základě amerického projektu v SAE. Vyhráli tendr, když nabídli nejnižší cenu. První jaderný reaktor Jaderné elektrárny Baraka, což znamená „požehnaný“, byl spuštěn. Korejci se ale zamotali do technicky velmi složitého projektu, pro který neměli ani dostačující technické kompetence, ani dostatečné množství zkušeností. Projekt skrývá mnohá nebezpečí, a to jak technologických, tak i vojensko-politických. Většina sousedů SAE se bojí, že s tou jadernou elektrárnou se něco stane. Katar tuhle jadernou elektrárnu vůbec nepovažuje za „požehnání“, nýbrž za „mimořádnou hrozbu pro regionální bezpečnost a přírodní prostředí“ a stěžuje si u Mezinárodní agentury pro atomovou energii.

Může mít kontrakt s Westinghousem negativní vliv na smlouvu o dodávkách jaderného paliva mezi Českem a Rosatomem? Ta je platná do roku 2024.

Jestli se nestane nic mimořádného, jako například úplné zpretrhání mezistátních kontaktů, v což nevěřím, tak do té doby naše palivo jen upevní své pozice. Ty jsou už tak dostatečně vysoké. Žádná rizika odmítnutí smlouvy nevidím. Tam, kde existují reálné výhody, spolupráce zůstává. Dobrým příkladem pro to je naše spolupráce v plynárenství. Česká republika na svém území postavila větev plynovodu Capacity4Gas, ten je pokračováním trubky z Německa EUGAL, a EUGAL není nic jiného než pokračování Nord Streamu 2. To znamená, že Česko bude dostávat plyn pomocí Nord Streamu 2

a propouštět ho formou tranzitu přes své území. Na tom mimochodem pěkně vydělá. Podle mého odhadu bude plyn v Česku prakticky zadarmo. Za dodaný plyn bude země fakticky platit ziskem z tranzitu. Jedním slovem plynárenská spolupráce s Českem není špatná, kooperace zůstává za podmínek vzájemné výhody.

Vraťme se k jaderné energetice. Co si myslíte, když Westinghouse bude modernizovat systémy řízení a kontroly Jaderné elektrárny Temelín, nezačnou Češi řešit otázku o přechodu na americké jaderné palivo, aby nahradili ruské?

Češi už měli nepříjemnosti s americkým palivem! V roce 2007 Česko rozhodlo o předčasném vyřazení paliva vyrobeného společností Westinghouse na Jaderné elektrárně Temelín. Nepočkali ani na jeho úplné spotřebování. Jednalo se o bezprecedentní případ ve světové historii. Příčina tak radikálního rozhodnutí byla, že došlo k mnoha problémům s americkým palivem. Při jeho používání docházelo k jeho silným deformacím, což vedlo k incidentům na jaderné elektrárně a k mimořádným odstávkám elektrárny. Připomenu, že se jedná o jaderné palivo společnosti Westinghouse, které se vyrábí ve Švédsku pro jaderné elektrárny sovětského designu. Smlouva s Američany šla tehdy rychle ze stolu a Česko začalo znovu nakupovat ruské palivo. Co nás čeká v budoucnosti? Jedno mohu říci s jistotou – do roku 2024 kontrakt s Rosatomem na dodávky jaderného paliva zůstane. A dále bude vše záviset na politické konjunktře.

Cena nynější smlouvy se společností Westinghouse, jak informoval ČEZ, činí miliardu korun... Orientace na Westinghouse a postavení se k Rosatomu zády prodraží, či zlevní českou jadernou energetiku?

Já si myslím, že prodraží. Nicméně samozřejmě sám kontrakt nám nikdo neukáže. Zkušenosti Ukrajiny hovoří o tom, že ruské palivo je lacinější. Mimochodem, když už hovoříme o ekonomických výhodách a politice – je známo, nakolik má Rusko špatné vztahy s Kyjevem, ale obchodní kontakty se přitom netrhají. Připomenu, že Ukrajina dále ochotně nabízí svoje území pro tranzit plynu, ropy, amoniaku. A také nezastavila svůj export titanové rudy do Ruska. Například všechen titan v Rusku (a ten je potřeba pro vojenský průmysl!) až do poslední doby se vyráběl z ukrajinské rudy, a nikoho z obou stran hranice to nijak zvlášť nevzrušuje. Existuje takový termín – inerce v průmyslové kooperaci. Ta se zachovává i v dobách politických turbulencí. Je škoda, že na to Češi zapomněli, když vyhodili Rosatom z tendru na dostavbu Dukovan. Mohli hodně ušetřit, kdyby s Rusy zachovali kooperaci v oblasti mírného atomu!